

Prizor iz filma *Odnesel te bom na morje / I will Carry You to the Seaside* (režija Manca Filak, Slovenija, 35 min., 2012).

Prizor iz filma *Skupni računi / Common Charges* (režija Anne Schiltz in Charlotte Gregoire, Romunija, 75 min., 2012).

DNEVI ETNOGRAFSKEGA FILMA 2013

Mednarodni festival, Ljubljana, 12.–15. marec 2013

Prijave in filmi so začeli prihajati septembra 2012. Do 1. decembra je prišlo 105 prijav, razen izjem (filmi Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem in film Ribniškega muzeja). Za boljše razumevanje organizacije DEF naj navedem postopke in funkcije.

Prijavnice in ogledne kopije filmov prihajajo v Avdiovizualni laboratorij na Inštitutu za slovensko narodopisje ZRC SAZU. Vsak DVD pregledamo in vpišemo v knjigo prihodov, ki jo dopolnjujejo dosjeji s prijavniciami in priloženimi fotografijami. Sašo Kuharič izdelava kopijo in ovitek, tako da poslani DVD ostane nedotaknjen. V primeru tehničnih napak prosimo avtorja za nov DVD. Pošljemo tudi zahteve za dopolnjevanje podatkov (slike, naslovi). Sredi decembra se začne oblikovanje programa. Pregledati je treba vse filme in izbrati najboljše za 13 programov in odprtje festivala. Glede na to, da so etnografski filmi vse daljši, lahko sprejmemo vse manj filmov. Letos smo npr. v redni program uvrstili 26 filmov, v študentski pa 14. Glavni del izbora in oblikovanja programa je opravil Naško Križnar s pomočjo Nadje Valentinčič Furlan.

Letošnja novost so bili štirje Posebni dogodki, oblikovani okoli tematike štirih izbranih filmov. Za vsak posebni dogodek smo kot moderatorja povabili enega od priznanih strokovnjakov za izbrano temo. To so bili: dr. Borut Telban za film o dnevnikih Bronislawa Malinowskega, dr. Irena Rožman za temo o novodobnih rodnostnih praksah, dr. Mojca Terčelj za problematiko perujskih indijancev in Ervin Hladnik Milharčič za problematiko nomadov v Izraelu.

Ena od tradicij Dnevov etnografskega filma je, da izbrani etnografski film oblikujemo v Etnološki večer. Letos je bil to film *Divji spomin* avtorjev Zacharyja Stuarta in Kelly Thomson; ve-

čer je moderiral dr. Borut Telban.¹ Pač pa je letos odpadla svečana podelitev plakete Nika Kureta, ker delovna skupina za etnografski film pri SED ni našla primerne kandidata.

Ko je program izbran, se začne urejanje in oblikovanje kataloga. Urednik je že drugo leto zapored Miha Peče, oblikovalec pa Jernej Kropelj. Letos je bila zaradi ugodnejše cene izbrana nova tiskarna (Marko Ravnikar s. p.). Diplome je oblikoval Sašo Kuharič.

Hkrati izberemo filme, ki jih bomo podnaslovili v slovenščini, kar je po po 24. členu Zakona o javni rabi slovenščine (UL RS, št. 86/2004) obvezno; če tega ne bi storili, bi morali zaprositi za izjemno predvajanje brez slovenskih podnapisov. Glede na razpoložljiva sredstva smo letos lahko naročili prevajanje in podnaslavljanje petih daljših filmov. Izbrali smo tiste, ki so bili predvajani v Posebnih dogodkih in na odprtju festivala, kjer smo pričakovali največ gledalcev. Podnaslovljene filme smo razvidno označili tudi v katalogu. Podnaslove je prevedla Neva Mužič, izdelal pa ji je Tomo Burazin. Besedila za katalog so prevajali France Smrke, Nadja Valentinčič Furlan, Tjaša Zidarič in Naško Križnar, lektorirala pa jih je Ingrid Slavec Gradišnik.

Takoj, ko je katalog oblikovan v pdf. formatu, ga skupaj z vabilom razpošljemo vsem članicam in članom SED, avtorjem, ki so prijavi film, ter slovenskim medijem po običajni adremi, večinoma na osebne naslove novinark in novinarjev. Diplome podelimo navzočim avtorjem, preostalim pa katalog in diplome pošljemo po končanem festivalu.

Pri realizaciji festivalskega programa so sodelovali Janez Doler, Boštjan Abram in Sašo Kuharič kot projekcionisti in Valentina Cvjetković kot hostesa.

1 Glej članek Boruta Telbana v pričujoči številki *Glasnika SED* (op. ur.)

* Izr. prof. dr. Naško Križnar, univ. dipl. etnol. in arheol., višji znanstveni svetnik na Inštitutu za slovensko narodopisje pri ZRC SAZU, 1000 Ljubljana, Novi trg 2, E-naslov: nasko@zrc-sazu.si

DEF je bil oglaševan na spletnih straneh Slovenskega etnografskega muzeja, Slovenskega etnološkega društva in ZRC SAZU ter seveda na spletni strani DEF. Obvestila s programom in katalogom so bila poslana tudi po omrežju CAFFE (Coordination of anthropological film festivals in Europe), katere član je DEF.

Strokovno posvetovanje Vidiki vizualne etnografije na dan odprtja festivala je letos nadomestilo prejšnjo sekcijo gradiv. Na posvetovanju so sodelovali vabljeni avtorji in tisti, ki so se odzvali na razpis SED: Naško Križnar, Miha Peče, Tone Rački, Nadja Valentinčič Furlan, Mira Petek, Marko Vidnjevič, Nena Židov, Miha Poredoš, Jelka Pšajd in Marko Smole.

Šibka točka DEF je pomanjkanje denarja za vabljene programe oz. avtorje. Letos smo gostili Dragomira Zupanca, Toma Turnerja, Boba Stepića, Stefana Morandinja in Roberta Dapita. Varčevali smo tudi tako, da nismo natisnili plakata, pač pa je SEM izdelal vsakodnevne oglasne panele z urnikom.

Število obiskovalcev po informaciji recepcije SEM: 497. Po dnevih: pon.: 85, tor.: 122, sre.: 119, čet.: 71, pet.: 100.

Medijski odmevi: Gremo v kino (sobota, 9. 3. 2013), TV dnev-

nik SLO1 (11. 3. 2013), MMC RTV SLO Novice (ponedeljek, 11. 3. 2013), TV3 Planet (ponedeljek, 11. 3. 2013), Osmi dan TVS1 (15. 3. 2013).

Največji delež stroškov DEF nosi SED iz programske postavke Ministrstva za kulturo, letos sta nekaj prispevala tudi SEM (500 EUR) in ZRC SAZU (600 EUR). Pri tem ni všteto delo članov organizacijske skupine v službenem času in za denar pripadajočih ustanov.

Vsak novi festival prinese nove izkušnje, na podlagi katerih načrtujemo spremembe. Za naslednje leto bomo gotovo spremenili Pravila in Prijavnico, ki sta objavljena na spletni strani DEF. Največ sprememb bo deležna prijavnica, kjer bomo zahtevali internetni način pošiljanja filmov v boljši resoluciji, da bi lahko prešli na kakovostnejšo festivalsko projekcijo in olajšali podnaslavljanje. Hkrati bo treba izboljšati oblikovanje projekcije (v tehničnem in oblikovnem smislu), ki je najšibkejša točka festivala. Morda bi morali pridobiti partnerja, ki bi omogočil večje število festivalskih gostov in primernejšo dvorano.

POZOR – TEREN NA CESTI!

»Najraje bi mu kamero zabrisal v obraz!«
(anonimni raziskovalec/protestnik)

Beležka, pisalo, kamera

Vzameš osnovna metodološka orodja in hitiš po Slovenski cesti ter se znajdeš pod zmajem, ki ga protestniki nosijo kot simbol preganjanja kapitalizma. Povsod okrog tebe protestniki, žvižgi, vzkliki, dogajanje. Koga spraševati, kaj posneti, kam se postaviti? Mimo pride gospa s čevljem v roki, kričoč: »Ne bomo plačali vaše krize!« Stisniti rec gumb, ujeti kader ali vzklikati? Kako preučevati proteste, družbena gibanja? Kako protestirati, a ostati raziskovalec? Odgovor ni preprost. Posnetki protestov preplavljajo splet in digitalna omrežja. Skoraj vsak lahko objavi posnetke in s tem po svoje interpretira dogajanje. Majhne kamere, fotoaparati, mobilni telefoni, vsak ustvarja svojo zgodbo. Je ob vsem tem gradivu še prostor za vizualno etnografijo? Ali je ob vseh pričevanjih še smiselno zbirati etnografsko-vizualno gradivo? S podobnimi vprašanji smo se prvič srečali 15. oktobra 2011 ob zasedbi prostora pred Borzo, ki se je poimenoval *Occupy Bojza*. Po dobrem mesecu smo zasedli Filozofsko fakulteto. Med dvomesečno zasedbo je Vizualno-raziskovalni tim posnel za več deset ur vizualnega gradiva. Urejeno gradivo je bilo pod sekcijo Gradiva prikazano na Dnevih etnografskega filma 2012. Še naprej smo zbirali vizualno gradivo na protestih, skupščinah, stankah, simpozijih, okroglih mizah, javnih tribunah in ne nazadnje tudi na ljudskih vstajah. Večino tega gradiva hranimo na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo. Po navadi bi podobnemu metodološkemu delovnemu procesu sledili analiza

vizualnega gradiva in izdelava etnografskega filma, a velika intenzivnost družbenopolitičnih dogajanj postavlja etnografa pred dilemo – naj še naprej dela etnografijo ali se lahko odtuji terenu in naredi raziskovalno analizo?

Skozi lupo kamere opazuješ nasilje in skozi represijo utelešen nepravilni sistem, zato bi najraje vrgel komu kamero v obraz, ti pa moraš snemati in zbirati pomembne podatke, mogoče celo bežati? S kamero v roki si postavljen v vmesni prostor med soudeležnim opazovalcem in opazujočim udeležencem. Naslednji dan pa bi rad povedal resnico o tem, kaj se je zgodilo, ne pa poslušal premontirane interpretacije uradnih medijev.

Spremljanje dogodkov, ki terjajo oportunistični način snemanja, zahteva veliko časa in sredstev. Soudeleženo opazovanje vključuje veliko dela, soustvarjanja in družbene zavzetosti. Angažirani raziskovalec zavzame pozicijo, v kateri je hkrati alertiran in soudeležen. V vsakem trenutku se situacija spreminja, vrstijo se dogodki, ki se jih ne sme zamuditi. V enem trenutku si raziskovalec, snemalec, v drugem pa akter – agens – angažiran etnograf. Obstaja med njimi razlika? Zaradi oportunističnega snemanja nastane ogromno materiala, ki ga je treba shranjevati, sprti obdelovati in producirati. Ampak v vsaki produkciji se pojavijo vprašanja sredstev, tehnike, prostora in časa.

Septembra 2011 smo postavili blog Angažirane etnografije.¹ Na njem objavljamo različne posnetke, intervjuje, recenzije, tekste, literaturo in pozive. Zasičenost nam ne omogoča preglednega

¹ Več na: <http://angart-etnograf.blogspot.com>.

* Miha Novak, dodiplomski študent na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. 1000 Ljubljana, Zavetiška 5, E-naslov: nov.miha@gmail.com; Miha Poredoš, dodiplomski študent na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. 1000 Ljubljana, Zavetiška 5, E-naslov: mporedos@gmail.com